



חברותא

שַׁבַּת פְּרִשְׁת מְשֻׁפָּטִים, כ"ז שבט התשפ"ג

חומר למוד שבועי

החמור הקדוש

"עֹזֵב תְּעֹזֵב"

חברותא: פְּרִשְׁת מְשֻׁפָּטִים עוֹסְקֵת בְּדִינִים רַבִּים שְׁבִין אָדָם לְחִבְרוֹ. בֵּין הֵיטֵר, היא מְתַאֲרֵת מַצֵּב בּוֹ אָדָם שֶׁמְשׁוּם-מָה "לא אוהב" אָדָם אַחֵר, הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵךְ וְרוֹאֶה אֶת הַחֲמוֹר שֶׁל אוֹתוֹ יְהוּדִי רוֹבֵץ עַל הָאָרֶץ. הַמִּשָּׂא שֶׁהַעֲמִיסוֹ עָלָיו הֵיחָד פֶּבֶד לוֹ מִדִּי וְהוּא לֹא מִסְגֵּל לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכֵךְ.

אוֹתוֹ אֶחָד עֵלּוּל לֹמֵר לְעַצְמוֹ: "הֲרִי הַחֲמוֹר הַזֶּה לֹא שִׁיךְ לְחִבְרֵי הַכִּי טוֹב שְׁלִי... לְמָה אֲנִי צָרִיךְ לְעֹזֵר לוֹ?". מִצְוָה עָלָיו הַתּוֹרָה: "עֹזֵב תְּעֹזֵב עִמּוֹ" – עָלֶיךָ לְעֹזֵר לְהַעֲמִיס אֶת הַסְּחוּרָה עַל גֵּב הַחֲמוֹר. הוּא לֹא צָרִיךְ לְסַבֵּל מִכֵּךְ שֶׁאַתָּה לֹא אוֹהֵב אֶת הַבְּעָלִים שְׁלוֹ...

"עִמּוֹ"

שְׁלִיחַ/ה: הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב לְמַד אוֹתָנוּ שֶׁהַפְּסוּק הַזֶּה מְדַבֵּר לְכָל אָדָם: "כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׁוֹנֵאֲךָ" – כְּשֶׁהָאָדָם מִסְתַּכֵּל, מִתְבּוֹנֵן וְרוֹאֶה שֶׁהַגּוֹף הַחֲמָרִי ("חֲמוֹר" אוֹתוֹת חוֹמֵר) שְׁלוֹ מִפְּרִיעַ לְרוֹחֲנִיּוֹת שְׁלוֹ. הַנְּשִׂמָה שְׁלוֹ רוֹצֶה לְלַמֵּד כָּל הַזְּמַן תּוֹרָה וְלְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם, וְאֵלּוֹ הַגּוֹף "רֹבֵץ תַּחַת מִשְׂאוֹ" – הוּא רוֹצֶה לְאָכַל, לְשִׁתּוֹת וְלִנּוּחַ. הוּא עֵלּוּל לֹמֵר לְעַצְמוֹ "וְחִדַּלְתָּ מֵעֹזֵב לוֹ" – אוֹלֵי כְּדָאֵי לְהַזְנִיחַ אֶת הַגּוֹף, שְׁלֹא יִהְיֶה כְּרִיא וְחִזְקוֹ, וְלְהִשְׁקִיעַ רַק בְּנְשִׂמָה, רַק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת?

myshliach.net

תודתנו נתונה למערכת 'נשמח דאורייתא'
על עזרתם והסכמתם בהדפסת החומרים

ממשיך הבעל-שם-טוב ואומר: המחשבה הזו היא לא טובה, אלא "עזב תעזב עמו" – צריך לעבד את השם, לא רק עם הנשמה אלא גם עם הגוף – נפש בריאה בגוף בריא.

חסידות או הלכה?

חברותא: כך גם הורה המגיד ממזריטש לבנו 'המלאך' להזהר בבריאות גופו, והסביר, שכאשר נוצר נקב קטן בגוף, נגרם נקב גדול בנשמה.

כל המטרה של ירידת הנשמה לגוף היא כדי לעבד את השם לא רק עם הנשמה אלא גם עם הגוף, וכשהגוף בריא אפשר ללמד תורה ולקיים מצוות בקלות.

כשאנו אוכלים ושותים כדי שיהיה לנו כוח לעבד את השם, גם החמירות מסייעת והופכת לרוחניות.

אך נשאלת השאלה, מהו החדוש? הרי כבר בהלכה נפסק שצריך לשמור על בריאות הגוף, ובנוסף לכך כותב הרמב"ם "היות הגוף בריא ושלם – מדרגי השם הוא", ומה החדוש במאמר הבעל-שם-טוב על הפסוק "עזב תעזב עמו" שצריכים לעבד את השם עם גוף בריא?

מצבי פטור

שליח/ה: נשמר את השאלה בצד ונעבר לפרוש של רש"י על הפסוק "וחדלת מעזב לו". רש"י מביא שיש מצבים בהם אין חובה לסייע להעמיס מחדש את המשא על גב החמור: "זקן ואינו לפי כבודו" – אדם מבגר ומכבד שאין זה מכבודו להעמיס משא על הבהמה באמצע הדרך... "בהמת נכרי ומשאו של ישראל" – כשהמשא שיך ליהודי, אבל החמור הוא של גוי, נכרי. במקרים אלה האדם פטור מהעמסת המשא.

כעת נמשיך בקו בו הבעל-שם-טוב מפרש את הסוגיה הזאת, על פי החסידות. על הפסוק "והדרת פני זקן" מסבירים חז"ל שזהו מי שקנה חכמה. גם כאן מדובר בזקן שכזה – יהודי שמקדיש את חייו לרוחניות "ואינו לפי כבודו", העסוק בחמירות העולם לא מתאים עבורו.

המצב השני הוא "משא של ישראל" אבל "בהמת נכרי". כאשר אותו יהודי חטא חלילה ואבד את הקדשה (הוא במצב של "נכרי", אך גם אז נשמתו היא של יהודי).

תשובה מתוך שמחה

חברותא: שני האנשים האלה פטורים מ"עזב תעזב עמו" – העסוק בשמירה על חמירות הגוף ובריאותו. הראשון כי כלו רוחניות, והשני כי החמירות כל כך הכבידה עליו, עד שהוא מחליט לערך תשובה מתוך תעניות וסגופים כדי לתקן את חטאיו.

וכאן אִנחנו מגיעים לתשובה, מה חדש הבעל-שם-טוב ביחס להלכה. כיון שב'שלחן-ערוך' עצמו נפסק, שבאשר יהודי רוצה לשוב בתשובה ולמרק את עיונותיו, מתר לו להתענות ולהסתגף, שכן על-ידי כך הוא גורם טובה לעצמו.

על כך בא הבעל-שם-טוב ומחדש, שגם התשובה צריכה להעשות מתוך שמירה על הגוף ולא על-ידי שבירתו בתעניות וסגופים.

וכפי שכותב אדמו"ר הזקן באגרת התשובה בתניא, ש"בדורותינו אלה", שבהם האנשים יותר חלשים מאשר בעבר, אין להרבות בתעניות, אפלו לצורך תשובה, ועדיף לפדות אותן בצדקה.

הכנה לגאולה

שליח/ה: העבודה שהשם עשה אותנו יותר חלשים, שפחות מסגלים להתענות, מוכיחה שהדרך לעבד את השם בימינו ולתקן מה שצריך היא דוקא על-ידי שמחה וטוב-לבב, מתוך גוף בריא ונזק, ולא על-ידי תעניות וסגופים – כך שהשלמות הרוחנית באה בתוך שלמות גשמית של גוף בריא ושלם.

זהו כוח מיוחד שנתגלה על-ידי תורת החסידות – לשוב בתשובה ולמרק את הנפש מתוך שמחה וטוב-לבב. מאז התגלות החסידות נתן הכוח לגלות את הטוב שבגוף הגשמי, ולכן אין צורך להתענות ולהסתגף, אלא לעבד את השם – ובכלל זה עבודת התשובה – מתוך שמחה ובריאות, בבחינת "עבדו את השם בשמחה".

גלוי זה הוא הכנה לתקופת הגאולה, שבה יגיע העולם הגשמי לשלמות ולתקון שלו, ואז תתגלה המעלה שבגשמיות ובחמירות שגם בהן יש אלקות, תכף ומיד ממש.

הלקח:

"ובחלישות דורותינו אלה, מתירים לאכל אפלו מזונות קדם התפלה (כמוכן לאחר אמירת קריאת-שמע קטנה) לאלו שמס'מים תפלתם משך-זמן לאחר קומם משנתם".

(מעובד ע"פ לקו"ש ח"ב עמ' 529 ואילך, חכ"א עמ' 125 ואילך, אג"ק)

שאלות הבנה:

מה החדוש של הבעל-שם-טוב ותורת החסידות בשמירה על בריאות הגוף?

מדוע חשוב כל-כך לעבד את השם עם הגוף?



מלמעלה עד למטה

שליח/ה: בשבת שעברת עמדתנו בבית-הכנסת עם הפנים לספר התורה ושמענו את בעל הקורא נושא את קולו בקריאת 'עשרת הדברות'. קראנו על התורה שנתנה בקולות וברקים, כשעם ישראל עומד באימה וביראה למרגלות הר-סיני.

לעמדת זאת, השבת אנו קוראים את פרשת 'משפטים', המלאה במצוות שבין אדם לחברו, בדינים של אדם שאדם שאדם חלילה נזק לחברו, ועוד.

האם לא היה מתאים יותר שאחרי מתן-תורה נלמד דוקא על דברים רוחניים, כמו מצות "ואהבת את השם אלקיך"? מדוע התורה מעבירה אותנו בבת-אחת אל מצוות העוסקות בעולם הזה החמרי?

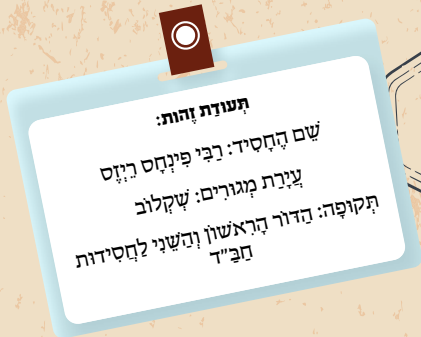
חברותא: זה בא ללמד אותנו שהמטרה היא לא להשאיר במצב של מתן-תורה שבו כל הבריאה עצרה (ו'התבטלה') לרגל המעמד הנשגב, אלא לקחת את אותה תורה ולתרגם אותה לחיי היום-יום שלנו. זו בעצם פרשת 'משפטים' שבאה דוקא אחרי פרשת 'יתרו' – גם בחיים הרגילים של היהודי יש לו מצוות שמלוות אותו בכל מצב והוא מתנהג כרצון השם.

כך גם היה במתן-תורה עצמו – בהתחלה השם ירד על הר-סיני, הקדשה ירדה לעולם ופעלה חרדה ו**בטול** בעם ישראל – "וירא העם וינעו וייעמדו מרחוק". אחר-כך "ויאל משה אמר עלה אל השם" – השם נתן לנו את האפשרות להזדכך ולהתקרב אליו מתוך ה**מציאות** שלנו.

שליח/ה: כך היה גם בתהליך גלוי תורת החסידות בעולם. בהתחלה התגלה הבעל-שם-טוב, שהוא ותלמידיו שמו את הדגש על האמונה בהשם, אותה אמונה תמימה שנמצאת בלבם של כל יהודי. אחר-כך גלה אדמו"ר הזקן את תורת חסידות חב"ד – שכל אחד יוכל להתבונן ולהבין בשכלו, בחכמה בינה ודעת, את גדלת השם. כך האמונה חודרת גם לפוחות הפנימיים ולמציאות של האדם.

הלקח:

התכלית והמטרה של מתן-תורה הן לעבד את השם עם כל הפוחות שלנו, לא רק עם כוח האמונה אלא גם עם השכל, וכמובן להתנהג כראוי בחיי היום-יום שלנו, בדרך התורה והמצוות.



בְּדַרְנֵי הַחֲסִידִים

ה'חוזר' הראשון

רבי פינקס ריזס היה בנו של הגאון רבי חנוך העניך שיק, שהיה רב העיריה ורב בית הדין של שקלוב, והיה מתנגד גדול לשיטת החסידות. אז מדוע מכנים אותו בשם "ריזס" ולא בשם משפחתו שיק? או נכון יותר על שם חמותו ולא על שם אביו?... על שם מעשה שהיה...

מי החתן שיזכה לנסע לרבי?

לאחר חתנתו בקר אדמו"ר הזקן בעיר שקלוב, והשתתף בוכוח עם גאוני ולמדני העיר, שנמנו על המתנגדים לשיטת החסידות. אשת רב העיריה – הרבנית ריזע – שהיתה גם עשירה מאוד, שמה לב שאדמו"ר הזקן ענה להם על כל השאלות ואלו הם לא הצליחו להשיב אלא רק על שאלה אחת מתוך ארבע שהוא שאל אותם... היא התפעלה מאוד והבטיחה לשלושת חתניה שמי שישע מביניהם ללמד אצל אדמו"ר הזקן היא תעניק לו את כל רכושה.

רבי פינקס קבל את ההצעה ונסע לשהות שלושה חדשים אצל אדמו"ר הזקן וזכה להתקשר אליו בכל לבו.

כשחזר ובגידו מכתב המאשר כי שקה בליאוזנא אצל אדמו"ר הזקן, נתנה לו חמותו את כל רכושה, והוא נסע שוב לליאוזנא והעניק אותו לאדמו"ר הזקן...

הרבי ברכו בתורה וגדלה, ואכן, רבי פינקס התפרסם עם הזמן כעשיר וכלמדן, והיה בעל מעמד חשוב בעירו ובין החסידים.

מכיון והתקשרותו לאדמו"ר הזקן והתקרבותו לתורת החסידות הגיעו בזכות חמותו, הוא נקרא בפי החסידים על שמה, רבי פינקס ריזס...

פעם בהתנעדות הביא הרבי ספור זה כהוכחה להשפעתן של נשות ישראל על חנוך בני הבית.

ה'חוזר' המתגלגל...

עד מהרה רכש רבי פינקס בקיאות רבה בתורת החסידות, ונחשב לאחד

מגדולי ה'משפילים' בחסידות. הוא זכה להיות ה'חוזר' של אדמו"ר הזקן, והיה רושם בדיוק נפלא את מאמרי החסידות ששמע מהרבי. רשימות אלו פנו בשם "מאמרי אדמו"ר הזקן – הנחות הרב פינחס", כי הוא הניח' והוריד על הכתב את המאמרים העמקים והנשגבים.

אך לרבי פינחס היה אתגר גדול, שכן לעתים היה אדמו"ר הזקן מתגלגל על הרצפה מרב דבקות, בעת אמירת המאמר. כיון שרבי פינחס לא רצה להחמיץ אף מלה, הוא היה מתגלגל אחרי הרבי כדי לשמע את המשך המאמר...

אם הוא פספס פעם מלה, הוא היה משאיר מקום ריק ב'הנחה' שלו, להראות שחסר משהו. מסבה זו סמכו החסידים ביותר על הנחותיו של רבי פינחס.

אף אדמו"ר הזקן עצמו היה מבקש לעתים מרבי פינחס לחזר בפניו על המאמר שאמר קודם לכן, ואמר עליו "ומתלמידי יותר מכלם"...

למה צריך בית גדול?

נוסף לכל היה רבי פינחס גם עשיר גדול, והיה לו בית חומה גדול, ונדעתו היתה מקבלת גם בין נכבדי ועסקני שקלוב שהתנגדו לחסידות. הוא אף הפיץ ביניהם בסתר את הלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן.

פעם שאל אותו אדמו"ר הזקן: "פינחס, למה לך בית חומה גדול כל כך?"

ענה לו רבי פינחס: "אני בעצמי אינני זקוק כלל לבית גדול כזה, אך זה עוזר לי שדעתי נשמעת בעיר, ואם צריך לעזור ל'מלמד' עני או לדאג לצרכי החסידים בשקלוב זה מועיל". אדמו"ר הזקן נהנה מתשובה זו.

אך חברו הטוב של רבי פינחס – הלוא הוא החסיד רבי שמואל מונקס – מצא לו כבר הזדמנות להביא את חברו העשיר לידי 'בטול' על אף עשרו וכבודו הרב...

יו"ל במסגרת תוכנית החברותות
לילדי השלוחים שע"י


myShliach
מחלקה לחברי עברית